

фенотипної консолідації селекційних груп тварин / Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві.– К.: Аграр. наука, 2005.– С. 52–61.

9. Костенко В.І., Сірацький Й.З., Шевченко М.І.

та ін. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини.– К.: Урожай, 1995.– 472 с.

10. Чижик І.А. Конституція и екстерьер сельскохозяйственных животных.– Л.: Колос, 1979.– 376 с.

УДК 619:616.995.751.4-08:636.596

Лікувально-профілактичні заходи при малофагозі голубів

Анотація. Висвітлено лікувально-профілактичну ефективність застосування препаратів на основі дельтаметрину та івермектину за малофагозу голубів. Проведено оцінку екстенсивності та інтенсивності для кожного з досліджуваних препаратів.

Ключові слова: малофагоз, сизий голуб, інсектицид, пухойди, івермектин

Therapeutic and prophylactic measures at mallophagosis pigeons. IRINA V. SIDORENKO (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev).

NATALIA M. SOROKA (National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kiev).

Abstract. The article provides information about the medicinal and profilactic effectiveness of use of Deltamethrin- and Ivermectin- based products on Mallophaga infections of pigeons. Evaluation of both spread and degree of effectiveness of each of the examined products was made.

Key words: Mallophagosis, Rock pigeon, insecticide, Chewing lice, Ivermectin

І. СИДОРЕНКО, аспірант

Н. СОРОКА, докт. вет.наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Малофагоз – актуальна проблема сучасного спортивного та декоративного голубівництва [6, 7]. Пухойди широко розповсюджені, особливо на голуб'ятнях, де птицю утримують скупчено у вологих приміщеннях, клітках, вольєрах, а також при неповноцінній годівлі або незадовільному догляді. Комахи паразитують у пір'ї, деякі види на шкірі [8].

Більшість методик лікування та профілакти-

***Рецензенти:**

докт. вет. наук, **Ю.Ю. Довгій**, Житомирський національний агроекологічний університет;

докт. вет. наук, **В.О. Євстаф'єва**, Полтавська державна аграрна академія.

ки паразитозів птахів розрахована переважно на застосування в масштабах великих птахофабрик. Інсектициди для боротьби з ектопаразитами птахів застосовуються у формі розчинів, пудри та аерозолів [1, 2, 3, 5]. Діючою речовиною 50% представлених на сучасному ринку України препаратів для боротьби з ектопаразитами птахів є дельтаметрину. Івермектин входить до складу 33,5% препаратів, але згідно із рекомендаціями, застосовується лише для лікування гельмінтозів птахів [4]. У Європі івермектин ліцензований для лікування ектопаразитозів у декоративних і спортивних птахів, яких не використовують у харчовій промисловості (голубів, папуг, канарок). Він входить до складу препаратів Endecto «DAS», Harkamectin «Harkers» для зовнішнього застосування у вигляді крапель на шкіру.

За результатами проведеного нами анкетування учасників Всеукраїнської виставки голубів

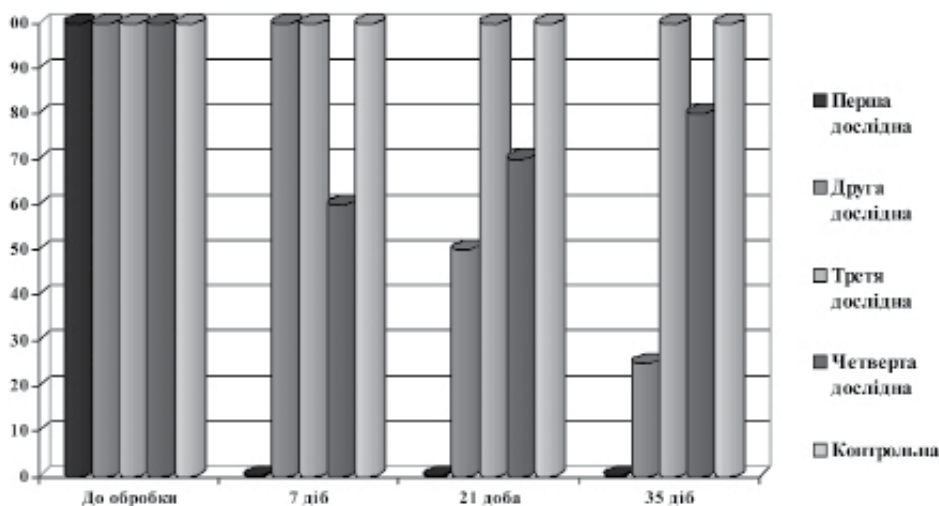

Рис. 2. Динаміка екстенсивності малофагозної інвазії

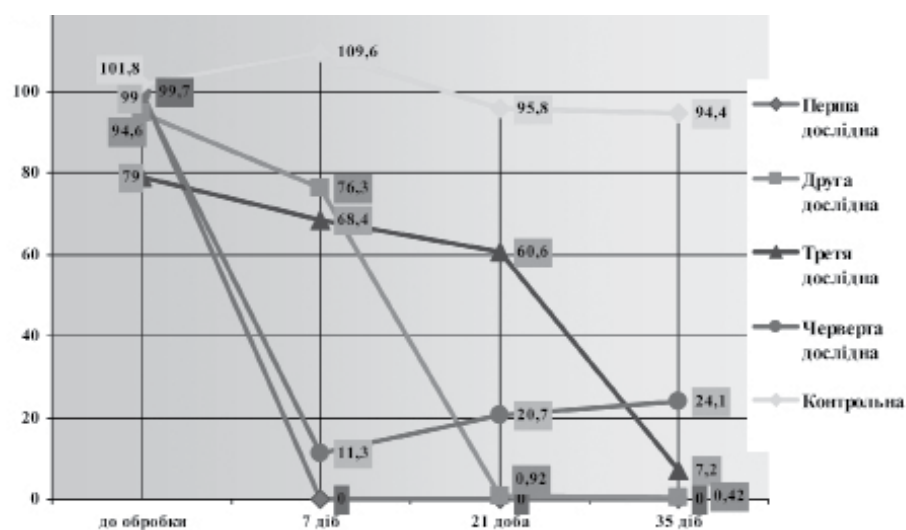

Рис. 1. Динаміка інтенсивності малофагозної інвазії

(2011 рік), для боротьби з малофагозом, голубівники використовують різний спектр препаратів, починаючи від порошку ромашки аптечної і спрею «Дихлофос» до препаратів, не зареєстрованих в Україні, які діють по принципу Спот-он.

Метою даного дослідження було порівняти дієвість препаратів на основі дельтаметрину та івермектину щодо збудників ектопаразитарних хвороб голубів *in vivo* на дорослому поголів'ї птахів, спонтанно інвазованих пухойдами та дослідити динаміку інтенсефективності (ІЕ) та екстенсефективності (ЕЕ) препаратів на основі дельтаметрину та івермектину за малофагозів голубів.

Для експерименту було сформовано чотири дослідні та одну контрольну групи голубів. Екстенсивність змішаної малофагозної інвазії становила 100%, сумарна інтенсивність інвазії

21 та 35 днів після проведеної обробки. Голубів дослідних та контрольної груп утримували в аналогічних умовах: зміни раціону та умов утримання не проводили.

Результати досліджень свідчать, що ЕЕ та ІЕ прازیцид-комплексу вже на 7-му добу становили 100%. Також було відмічено, що препарат згубно діє і на пір'яних кліщів. При мікроскопії пір'їн через 7 днів після обробки, між борідками виявляли поодинокі нерухливі особини пір'яних кліщів. При обстеженні голубів на 21-у і 35-у добу ектопаразитів не виявили.

Ефективність препарату промектин у другій і третій дослідних групах через 7 днів виявилася незначною, було відмічено зниження кількості малофагів на 19,3 і 13,4% відповідно. Через 21 добу у другій групі показник ЕІ зменшився на 50%, а на 35 добу загальне зменшення ЕІ становило вже 75%. Тобто, ЕЕ при застосуванні промектину крапельно на шкіру через 35 днів становила 75%. В період з 7-ї по 21-у добу у другій групі відмічене

– більше 50 од. малофагів різних видів. Голубів першої дослідної групи обробили препаратом прازیцид-комплекс для кошенят (івермектин 24 мг/мл, празіквантел 102 мг/мл, левамізол 20 мг/мл, димедрол 10 мг/мл). Препарат наносили на шкіру в ділянці зашийку, у дозі 0,03 мл на одного птаха. Голубам другої і третьої груп застосовували промектин (масляний розчин івермектину, 10 мг/мл). Птахам другої групи препарат наносили на шкіру в ділянці зашийку, в дозі 0,07 мл на птаха. Голубам третьої групи промектин вводили внутрим'язово у дозі 0,1 мл. Четверту дослідну групу обробляли 0,1% розчином дельтоксу (0,05 мг дельтаметрину в 1 мл робочого розчину, 20–30 мл на птицю) за допомогою пульверизатора індивідуально. Контрольну групу голубів використовували для спостереження за динамікою змін у популяції малофагів залежно від зовнішніх умов. Екстенсефективність та інтенсефективність препаратів оцінювали через 7,

зниження середньої ІІ з 76,3 до 0,92 пуходів. На 35-ту добу показник середньої ІІ по даній групі становив 0,42 пуходи. Отже, при застосуванні промектину на шкіру показник ІЕ виявився високим і становив 99,0 і 99,6% при оцінці ІІ на 21-у і 35-у добу відповідно. По третій дослідній групі значне зменшення середньої ІІ відмітили в період з 21 по 35 добу. Кінцева ІЕ при застосуванні промектину ін'єкційно становила 90,9%. Зниження ЕІ за дослідний період не відмічене, тобто ЕЕ виявилася нульовою.

У четвертій дослідній групі через 7 діб після обробки відмічене значне зниження показників ЕІ та середньої ІІ. ЕЕ та ІЕ при застосуванні розчину дельтоксу становила відповідно 40 і 88,7%. Через 21 добу в даній групі спостерігали незначне збільшення показників ЕІ та ІІ, через 35 діб ЕІ збільшилася на 33,3%, а ІІ – в 2,1 раза порівняно з результатами, одержаними на 7-му добу. Отже, ефективність одноразового застосування розчину дельтоксу виявилася незначною.

У контрольній групі через 7 діб спостерігали незначне підвищення показника інтенсивності інвазії, тобто сумарна кількість малофагів на одну особину птиці збільшилася на 9,2%. Далі показник середньої ІІ мав незначну тенденцію до зниження і становив 95,8 і 94,4 пухода на 21-шу і 35-ту добу відповідно. Незначне зниження середньої ІІ по групі пов'язане, на нашу думку, з початком сезонного линяння у голубів і зниженням середньодобової температури навколишнього середовища.

При порівнянні змін показника інтенсивності малофагозної інвазії у дослідних групах (рис.1), швидке зниження інтенсивності малофагозної інвазії спостерігали у голубів першої та четвертої дослідних груп. Але в подальшому у голубів четвертої групи відмітили поступове зростання кількості пуходів. У голубів другої і третьої дослідних груп відмітили значне зниження кількості пуходів через три і п'ять тижнів відповідно.

Зміну показника екстенсивності малофагозної інвазії (рис.2) спостерігали у голубів першої, другої і четвертої груп. У голубів першої групи через сім діб після обробки екстенсивність інвазії виявилася нульовою і цей показник залишався незмінним протягом усього періоду дослідження. У другій групі динамічне зменшення чисельності заражених голубів відмітили з третього тижня після нанесення препарату, але наприкінці дослідження частина голубів залишилися зараженими. У голубів, яких обробляли розчином дельтаметрину, показник ЕЕ через сім діб знизився на 40%, але в подальшому екстенсивність малофагозної інвазії по даній групі птахів мала тенденцію до збільшення.

Отже, найефективнішим засобом при лікуванні свійських голубів за ектопаразитозів виявився прازیцид-комплекс. При застосуванні препарату у голубів не виявлено клінічних проявів інтоксикації. Крім того, застосування прازیцид-комплексу на шкіру в ділянці зашийку, дає змогу уникнути таких негативних ефектів, як випадкове потрапляння інсектицидів на слизові оболонки очей та ротової порожнини птахів. Одержані результати дають підстави рекомендувати даний препарат для лікування свійських голубів і профілактики малофагозів. Застосування промектину на шкіру також виявилось ефективним при лікуванні голубів за малофагозів, але лікувальний ефект відмітили пізніше, ніж при застосуванні прازیцид-комплексу.

При експериментальному застосуванні препарат прازیцид-комплекс у дозі 0,03 мл на шкіру одноразово, забезпечував 100% інсектицидну ефективність протягом 35 діб. Інтенсефективність промектину при застосуванні на шкіру у дозі 0,07 мл і внутрим'язово у дозі 0,1 мл становила відповідно 99,6 і 90,9%, але екстенсефективність препарату становила 75 і 0% відповідно.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Березовський А.В.** Лікарські препарати нового покоління для ветеринарної медицини. – К.: Ветінформ, 2000. – 88 с.
2. **Волошина Н.О.** Ветеринарно-санітарна паразитологія у сучасному птахівництві. // Сучасне птахівництво.– 2007.– №1 (50).– С. 15–17.
3. **Гандзюк В.Н.** Аерозоли пиретроїдів проти ектопаразитів // Ветеринарія.– 1990.– №1.– С. 21–22.
4. **Нагорна Л.В.** Моніторинг ринку інсектоакарицидних препаратів, що застосовуються птиці за ектопаразитозів // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького.– 2008.– Т. 10., №3 (38).– Ч. 1.– С. 165–170.
5. **Панас А.В.** Ектопаразиты кур и членистоногие птицеводческих помещений Ленинградской области: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 03.00.19 «Паразитология». – СПб., 2004. – 20 с.
6. **Сікачина В.І.** Вирощування і розведення голубів.– Київ: Агро-Світ України, 2004.– 64с.
7. **Kettle D.S.** Medical and veterinary entomology (2nd edition).– Cambridge University Press, 1995.– P. 323–458.
8. **Price R.D., Hellenthal R.A., Palma R.L. et al.** The chewing lice: World checklist and biological overview.– Illinois: Natural History Survey, 2003.– 498 p.